

Veliuonos dvaras

Nuotraukose – Veliuonos dvaro rūmų pastato fragmentai. Fotografė D. Mukienė

Veliuonos dvaras žinomas nuo XVI a. vidurio, kai jį Žygimantas Augustas užrašė Barborai Radvilaitei. Vėliau jis yra priklausęs karalienei Bonai Sforcai, kitiems didikams, nuo 1764 m. – kunigaikščiams Poniatovskiams, vėliau – bajorams Zaleskiams, kurie Veliuonoje 1818–1820 m. pastatė iki šiol išlikusius medinius klasicizmo stiliaus dvaro rūmus ir, suformavę dvaro sodybą, čia įsikūrė. 1909 m. dvarą nupirko P. Vakselis. Po Pirmojo pasaulinio karo dvaro sodybos gyvenamajame name veikė pradinė, 1948–1978 m. – vidurinė mokykla. Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, dvaro sodybos savininke tapo jos paveldėtoja Olga Vakselytė-Larson-Švarc. 1994–2016 m. dvaro rūmuose veikė muziejus. Sąlygos čia jam buvo netinkamos, tad eksponatus teko iškelti į kitas patalpas.

Veliuonos katalikų kapinėse tebestovi 1814 m. pastatyta Zaleskių koplyčia, šalia sodybos, kiek arčiau Nemuno – Veliuonos piliakalnis.

Išlikę sodybos pastatai, jų ir parko fragmentai priklauso Veliuonos miestelio, kuris yra vienas gražiausių panemunės gyvenviečių, istorinei daliai.

Kuo šis dvaras susijęs su lietuvių grožinės literatūros kūrėjais?

Veliuonos dvare XX a. pr. veikusioje pradinėje mokykloje mokėsi talentingas rašytojas, sovietų valdžiai palankus politinis veikėjas, knygų „Žemė maitintoja“, „Meisteris ir sūnūs“, „Frank Kruk“, „Saulėlydis Nykos valsčiuje“, „Kasdienės istorijos“, „Brolybės sėkla“ taip pat ir knygų vaikams autorius Petras Cvirka (1909–1947).

Jis gimė 1909 m. kovo 12 d. Klanguose (Ve-

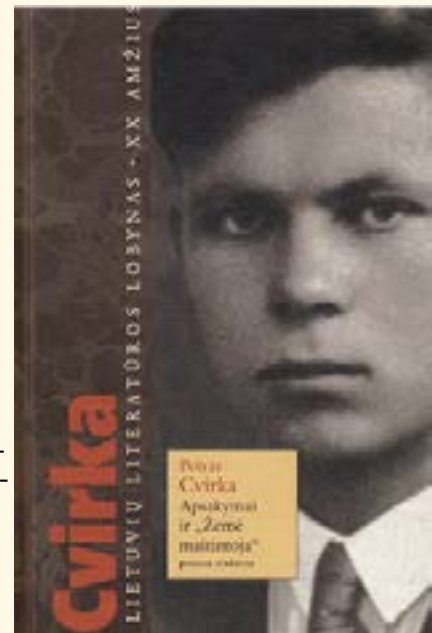

liuonos sen., Jurbarko r.), mirė 1947 m. gegužės 2 d. Vilniuje, palaidotas Vilniaus Rasų kapinėse.

P. Cvirka savo kūrinius dažnai pasirašinėdavo slapyvardžiais: Cezaris Petrėnas, P. Cvirka-Rymanas, L. P. Cvirka, K. Cvirka, A. Cvingelis, P. Cvinglis, J. K. Pavilionis, Kanapeikus, Kazys Gerutis, Klanguis, Klanguis Petras, Klanguių Petras, S. Laumakys, Lau-makys, P. Gelmė, P. Veliuoniškis, Petras Serapinas.

Jo kūrinių yra išversta į anglų, baltarusių, bulgarų, čekų, estų, latvių, lenkų, kinų, rumunų, vengrų ir kai kurias kitas kalbas.

Parengė Jurgis Želvys

2009 m. Lietuvos rašytojų sąjungos išleistas knygos „Petras Cvirka. Apsakymai ir „Žemė maitintoja““ viršelis. Ant viršelio – Petro Cvirkos nuotrauka